

Makale Türü: Araştırma Makalesi

ÖRME TEKSTİL YÜZEYLERİNDE YENİLİKÇİ SANATSAL İFADELER: ISABEL BERGLUND

Sema Hatun TÜRKER¹

ÖZ

Tekstil sanatı, malzeme, form birlikteliği ile sanatsal ifadede diğer sanat disiplinlerinden farklı estetik bir değeri vurgular. Tekstil sanatının günümüzde bu değere ulaşmasında en önemli etken tartışmasız olarak tekstil sanatçıları ve tasarımcılarıdır. Örne tekstil yüzeyleri tekstil sanatı içinde, gelenek ve kültürle harmanlanarak günümüz endüstriyel alanla bütünleşmiştir. Bu çalışmada, örme sanatı sınırlarını farklı malzeme ve enstalasyonlarla zorlayan tekstil sanatçısı ve aynı zamanda giysi tasarımcısı Isabel Berglund'ın çalışmaları üzerinden örme tekstil yüzeylerinde yenilikçi sanatsal ifadeler konu edilmektedir. Örne sanatında yeniliği takip ederek, kendi kişisel çalışmalarında örmeyi bir tasarım objesi olarak kullanan sanatçı, yenilikçi bakış açısıyla örme sanatına ayrımlı sanatsal bir ifade katmaktadır. Sanatçı tasarım dünyasını ve içindeki üretim biçimlerini sanatsal bir ifade aracı olarak yeniden yorumlarken, malzeme ve tasarımı interdisipliner alanlar içinde kullanarak yeni yöntemlerin kapılarını açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Isabel Berglund, Örne, Tekstil Sanatı, Yenilik

---

¹ Sanatta Yeterlilik Öğrencisi, Haliç Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat Dalı. ORCID No.: 0000-0002-1559-9373, simagurcay@gmail.com

Makale Geliş Tarihi: 6 Aralık 2020 **Kabul Tarihi:** 3 Mart 2021

INNOVATIVE ARTISTIC EXPRESSIONS ON KNITTED TEXTILE SURFACES: THE WORKS OF ISABEL BERGLUND

ABSTRACT

Textile art emphasizes an aesthetic value different from other art disciplines in artistic expression with the unity of materials and forms. The most important factor in achieving this value of textile art today is arguably with textile artists and designers. In textile art, knitted textile art is mixed with tradition and culture and also is integrated with the industrial field today. In this study, innovative artistic expressions on knitted textile surfaces are discussed through the work of textile artist and clothing designer Isabel Berglund, who pushes the boundaries of knitting art with different materials and placements. Following innovation in knitting art, the artist who uses knitting as a design object in his personal work adds a new artistic expression to knitting art from her point of view. The artist reinterprets the world of design and the forms of production within it as a means of artistic expression, while using materials and design within interdisciplinary areas opens the door to new methods.

Keywords: *Isabel Berglund, Knitting, Textile Art, Innovation*

Giriş

Tekstil; örme, dokuma ve keçe yapılarının endüstri alanı içinde, teknolojinin hızlı gelişimi ile günümüzde kullanımları ve çeşitliliği artmaktadır. Özellikle dokuma ve örme tekstil yüzeyleri tasarım ve sanat alanlarında içerdiği malzeme niteliği bakımından diğer sanat ve tasarım disiplinlerinden farklı bir ifade biçimine sahiptir. Örme tekstil yüzeyleri teknikleri ve kullanılan malzemeler, coğrafi, sosyal, ekonomik şartlar ve estetik değerler doğrultusunda, yüzyıldan yüzyıla değişiklikler göstermektedir. Geçmiş zamanlara ait örgülere bakıldığında sanat ve tasarım ilkelerinden bağımsız olarak, ilkel sezgi, dürtü ve içgüdülerle yapılan bu çalışmalarda bir ahenk, kompozisyon ve uyum bulmak mümkündür. Günümüze kadar ilmeklerin, şekli, tekniği ve kullanılan malzeme ile kattığı yaratıcılık, duygu ve düşünceyi aktarmada araç olmakla birlikte örgü yüzeylerinde farklı doku etkileşimleri vermektedir (Atay, 1987, s. 647).

Örme, ipliklerin yan yana ya da topluca çözümler halinde iğne, tığ vb. yardımcı elemanlar vasıtasıyla ilmekler haline getirilmesi, bunlar arasında da yan yana ve boylamasına bağlantılar oluşturulması ile bir kumaş elde etme işlemidir (Bahriyeli ve Özkendirici, 2009, s. 63). Örme tekstil yüzeyleri endüstriyel makine örmeciliğinde çözgümlü örme ve atkılı örme olmak üzere olarak iki gruba ayrılır. Endüstriyel üretimle birlikte giysi ve tekstil tasarımı, giyim modasının sürekli değişim gösterdiği günümüz koşullarında tüketimle hız kazanmıştır. Örme tekstil sanatının gelişimiyle, tekstil malzemesinin plastik sanatlar içindeki geçmişi, günümüz sanatçılarının bakış açısıyla sanatsal ifadede güçlü etkisi artmış; sanat içinde yeni keşfedilen bir alan olmuştur. Bu anlamda yenilik (inovasyon) hızlı değişen endüstriyel ve sanatsal alanda önemli bir yer tutmaktadır.

Bu araştırmada geleneksel yöntemlerle geçmişten beri bir zanaat olarak her kültürün ve toplumun içinde farklı form, malzeme ve teknik ile var olmuş olan örme tekstil sanatının modern sanatla kesiştiği zamandan günümüze kadar nitelendirildiği anlamı, Isabel Berglund'ın yenilikçi sanatçı ve tasarımcı bakış açısıyla yeniden ele alınacaktır. Araştırma kapsamında sanatçı ile kişisel yazışma ve röportaj sonucu, kendisi tarafından paylaşılan koleksiyonundan bazı çalışmalar değerlendirilmiştir. Ayrıca Berglund'ın kişisel internet sayfası ve sosyal medya hesapları üzerinden alınan görsellerle, sanatçının yenilikçi bakış açısı ile irdelenmiş ve yorumlanmıştır.

Örme Tekstil Yapılarının Sanat Yapıtına Kattığı Plastik Değer

Sözen ve Tanyeli plastik kelimesi için sanatsal bir çalışma sonucu oluşturulmuş üç boyutlu biçim, heykel sözcüğüyle eş anlamlı olarak kullanılırken, bu kullanımın daha çok modern heykel sanatı ürünlerini içerdiğini ifade etmektedir (Sözen ve Tanyeli, 2003, s. 192). Yine Sözen ve Tanyeli (2003), plastisite ya da plastik değer üç boyutlu bir objenin taşıdığı estetik değer ya da biçimlendirme becerisi olduğunu vurgulamaktadırlar (s. 192).

Sanat yapıtının niteliği yani sanat olma özelliğini estetik, benzersiz, özgün ve yaratıcı öznenin müdahalesi gibi öğelerden aldığı bilinmektedir. Ersoy (2016, s. 17), sanat

yapıtının bir yaratma olduğunu, özel bir çaba ve etkinlik sonucu ortaya çıktığını belirtmektedir. Sanat yapıtının yaratıcılığında soyut ve somut iki önemli unsur vardır. Soyut etkenler, hayal gücü yardımıyla sanat yapıtını etkinleştirmek, somut etken ise çeşitli materyaller ile sanat yapıtını somutlaştırmaktır.

20. yüzyıl birçok sanatçının geleneksel sanat kurallarından sıyrılıp, yapıtlarında yeni arayışlara çıktığı bir dönemdir. Sanatçılar yapıtlarına, malzeme, form ve teknikte yenilikler eklemek isterken, estetik ve geleneksel unsurlardan kaçmak vb. gibi kaygıları gütmek istemezler. Bu arayışlar, farklı sanat akımlarının doğuşuna; sosyoekonomik, politik, keskin toplumsal olayların başlamasına ve teknolojik gelişmelerin hızlanmasına neden olur. Sözen ve Tanyeli (2003), sanat akımları için, ortak bir sanatsal görüş, davranış ve tutum özelliği gösteren sanat ve sanatçı yapıtlarının içinde gruplandırılması olarak ifade eder (s. 210). Bu kategorilerin içinde Empresyonizm, Neo-Empresyonizm, Kübizm sanatçıları ve sanat eserlerini kapsadığı gibi Dadaizm, Fütürizm, Sürrealizm gibi avangart ve Fluxus gibi neo-avangard sanat akımlarını da kapsamaktadır. Sanat akımlarındaki bu hareketlilik sanat yapıtında form, malzeme ve teknikte yenilikçi değişimlere sebep olmuştur. Özellikle malzemedeki dönüşüm ve malzemeyle sanata biçilen değer bu yüzyılda temel oluşturur. LeWitt (1967), formun sanat yapıtının grameri konumunda olduğunu belirtirken asıl amaçlananın bu gramer yardımıyla anlatılmak istenen kavramlar olduğunu ifade eder (s. 13).

20. yüzyıl sanat yapıtlarının salt iki yüzeyden çıkıp, öz varlığının sanata girmesi ile birlikte oluşan üç boyutlu sanatsal ifade, yeni tekniklerle birlikte yeni malzeme arayışlarını da barındırmaktaydı. Bu değişimler yeni sanat akımlarının doğuşunu başlatırken, sanat yapıtını ve sanatçıyı bu dönemin verdiği kırılganlıkla yeni bir yüzyıla hazırlar (Kamışlı, 2019, s. 45).

Bu yüzyılın verdiği anlayış içinde ilerleyen sanat, plastik sanatlardan aldığı gücü farklı sanat ifadeleriyle birleştirerek modern sanatın getirdiği yeniliklerle ilerler.

20. yüzyıl başlarında sanatın giderek özgürleşmesi, form ve malzemede yeni arayışlar, geleneksel ölçütlerin sorgulanması, sanat disiplinlerinin ve sanatçıların manifestolarla sosyal ve politik olaylara karşı duruşu modern sanatı doğurmuştur (Ay, 2018, s. 14). Modern sanat oluşumu beraberinde sanatçının sanat eserine bakışını, malzemeyle tümüyle değiştiği yenileşim hareketleri getirir. Bu hareketlenme plastik sanatın amacı olan düşünsel alana hitap etmekle birlikte sanat yapıtının özünü oluşturan malzeme ve teknik birlikteliğinin sanat yapıtına bir anlam, düşünce ekleyerek kavramsal olana dönüşmesini etkilemektedir.

Tüm sanat akımlarının aynı dili, yaklaşımı konuşmaları ve gelişen dünya içinde materyalist, geleneksel olana karşı aynı bakış açısıyla bakmaları bu doğuşu hızlandırmıştır. Bütün bu gelişmeler, 1906 ve 1916 yılları arasındaki etkileşimler ve bağımsız yenilikler, ustalar ve zanaatkarlar tarafından açıkça destekleniyorken aynı zamanda bilim adamları, filozoflar ve ezoterik teorilerce de onaylanır. Bu form, teknik ve

malzeme sorgulanmasının çok daha ötesindedir. Kısacası bu yeni bir stildir (Ruhnberg vd., 2005, s. 419).

Endüstriyel, sosyal ve politik zemin içinde tüm tanımların ve kavramların henüz şekillendiği bir dünyada tekstil sanatının başlangıcı lif sanatı ile olur. Yetik (2009), Orta Çağ'dan beri süsleme amacıyla kullanılan tapestrylerin 20. yüzyılda teknoloji gelişmesinin katkısıyla plastik sanatlarla birlikte bir değişim sürecine girdiğini ve lif sanatının plastik bir sanat olarak kendi gelişimini yaşadığını bildirmiştir (s. 90).

20. yüzyıl sanat alanı içinde keçe, kıl, elyaf, kumaş, yün ve halat gibi tekstil materyalleri farklı disiplinden birçok sanatçının kullanımına girmiştir. Picasso, Braque, Schwitters tekstili kolajlarında ve bazı sanat yapıtlarında, Sonia Delaunay, Luibov Popova gibi sanatçılar ise tekstili estetik ve işlevsel olarak giyilebilir sanat yapıtlarında kullanmışlardır. Sanatın hızlı gelişiminde örme tekstil yüzeyler sanat içinde lif sanatı ile kendini ifade eder.

Sanatçı Ruth Asawa 1950'li yıllarda geliştirdiği metalik tığ işi (kroket) örme heykellerle tavandan asma yöntemiyle heykelsi formlarla lif sanatında örme tekstil yüzeylerini kullanarak farklı bir alan yaratmıştır. Akbostancı (1999), 1940'lardan itibaren entelektüellerin, sanatçıların, patronların, mimarların ve zanaatkârların aynı kültürel ortamı paylaşmaya başlamalarının ve karşılıklı iletişimlerinin serbest tekstil sanatlarının destek ve cesaret bulduğu bir ortam yarattığını belirtir (s. 220). Aynı zamanda Akbostancı (1999), bu dönemde teknik ve estetik kavramları üzerine konsantre olan etkili sanatçıların ortaya çıktığını, Amerika'nın ilk anıtsal tekstillerini yapan, San Francisco'dan Ruth Asawa'nın metalik elyaf kullanarak ürettiği katlardan oluşan ve tüp örmelere dayanan telkâri etkili gölgesel ve hacimsel çalışmalarıyla dikkat çektiğini ifade etmektedir (s. 221).

Modern sanatın oluşumu sonucunda sanat anlayışında tekstil sanatları; iki boyutlu yüzey uygulamaları, heykelsi üç boyutlu formlar ve sanatsal objelerin düzenlenmesiyle vurgulamanın yapıldığı yerleştirme çalışmalarından oluşmaktadır. Ayrıca tekstil sanatları, tekstil malzemesinin kullanımıyla çevre dokusunun düzenlenmenin bir parçası olarak kullanıldığı çevre sanatı gibi eğilimlerle güncel sanat içinde yerini almaktadır.

Yenilikçi Sanatsal İfadeler: Isabel Berglund

Örmenin tekstil yüzeyinde oluşturduğu form; plastik, görsel vb. sanatlarda sanatçıların her zaman dikkatini çekmiştir. Özellikle tekstil sanatçılarının malzeme ve teknik etkisiyle oluşturdukları yeni yüzeyler, sanat ve tasarım alanı içinde her yönüyle diğer alanlar için esin kaynağı olmaktadır. Örme tekstil yüzeylerinde yenilikçi sanatsal ifadeleri araştırma aşamasında karşılaşılan Danimarkalı sanatçı Isabel Berglund'ın eserleri incelendiğinde sanatçının örme sanatına bakış açısı dikkati çekmiştir. Danimarkalı sanatçı, Kraliyet Danimarka Güzel Sanatlar Akademisi Tasarım Okulunda Tekstil Tasarımı Bölümünü bitirdikten sonra Erasmus öğrenci değişim programı ile kabul edildiği Londra Chelsea

Sanat ve Tasarım Akademisinde Tekstil Tasarım Bölümünü bitirir. 1997-2000 yılları arasında Londra Central Saint Martins Güzel Sanatlar Akademisinde Örme Giysi Tasarımında yüksek lisansını tamamlar (Berglund, 2020).

Isabel Berglund temelinde giysi tasarımcısı olarak mezun olmasına rağmen büyük ölçekli örme enstalasyon çalışmalarına başlamasının nedeni olarak; örme sanatına duyduğu ilgiyle ve bunun yanında giysi tasarımının ötesinde örme sanatında ne kadar ileri gidebileceğini merak etmesiyle başladığını belirtmektedir (Berglund, kişisel iletişim, 28 Mart 2020). Sanatçı giysi tasarımına yönelmemesinin nedeni olarak giyim modasının artık çok zorlama bir dünya olduğuna inandığını belirtmektedir.

Bu dönüşümle Isabel Berglund arkadaşı Katrine Henriksen ile avangart örme tasarımları çalışmaya başlar. Bu ürünlerden bir tanesi elastik olmayan iplikten yapılmış süveterdir. Berglund örme sanatında ne kadar ileri gidebileceğini görmek için tasarladığı büyük devasa heykellerle insan bedenini, kullandığı malzeme, form ve teknikle sorgulamaktadır.

2005 yılında Danimarka Uluslararası Sanat Konseyi tarafından ödüllendiren Berglund, özgün ve yaratıcı projesiyle kendini ifade etmeye başlar.

Resim 1. Isabel Berglund, City of Stitches, 2003, örme enstalasyon çalışması.
(<http://www.isabelberglund.dk/node/27>)

Isabel Berglund'ın 2003 yılında "City Of Stitches" adlı enstalasyon çalışması ile büyük örme heykellerle giydirilmiş bir oda tasarlar. Bu enstalasyon çalışması sanatçının avangart örme tasarımlarını içermektedir. Sanatçı daha önce ördüğü giysi tasarımlarını bu örülmüş odanın içine aynı renk ve teknikle odanın bir parçası olarak, dikiş ve örgü tekniğini kullanarak yerleştirir (Resim 1, 2 ve 3). Buradaki amaç ziyaretçilerin kıyafetleri giyinerek odaya dâhil olmaları ve enstalasyonun bir parçası olmalarıdır. İzleyici, bu

birliktelikte teknik, form ve dokunma duyusunun verdiği hisle beden, mekân ikilisinde örme sanatını tasarımla birleştiği noktayı görmektedir.

Resim 2. Isabel Berglund, City of Stitches, 2003, örme enstalasyon çalışması detay.
(<http://www.isabelberglund.dk/node/27>)

Enstalasyonun oluşum sürecinde sanatçı, odanın ortasına örülmüş büyük bir ağaç yerleştirir. Bu yerleşimde kendisinin belirttiği üzere estetik kaygısı bulunmamaktadır. Tek istediği şey izleyicinin bu örgü dünyasında kaybolmasıdır. Örme odadan oluşan enstalasyon çalışmaları 2 ay gibi bir sürede tamamlanır. Bu çalışma boyunca odanın (Odada kullanılan her bir duvarın ağırlığı yaklaşık 230 kg'dır.) tamamlanması için 14 kişi Isabel Berglund'a örme için destek verir. Kişi başı 14 çile iplik ve 12,75 mm. şiş kullanılır (Berglund, 2020).

Resim 3. Isabel Berglund, City of Stitches, 2003, örme enstalasyon çalışması detay.
(<http://www.isabelberglund.dk/node/27>)

Resim 4. Isabel Berglund, Closet Knitter, 2010, Milano, örme enstalasyon çalışması.
(<http://www.isabelberglund.dk/node/35>)

2010 yılında İtalya tasarım haftasında sergilenen “Closet Knitter”, yine heykelsi örme bir çalışma olarak sergilenir (Resim 4). Bu enstalasyon çalışmasında açık bir dolap içinde bir sandalye, aynı zamanda sandalyeye giydirilmiş bir süveter bulunmaktadır. Sandalyenin üstünde bir lamba ile iç içe geçen peruk yer alır. Beyaz pamuk iplikle örülü çalışma tek renkten oluşmaktadır. Dolabın içine bakıldığında beyaz örgüden oluşan evrende dolaptaki birbiriyle ilişkili nesnelere ilgili bir sürü soyut çağrışım belirir. Berglund farklı sanat disiplinlerinden aldığı çalışmalarını, bir malzeme haline getirerek onlara örme sanatı üzerinden anlamlar yüklemeye çalışır. Örneğin bu çalışmada görüldüğü gibi, süveter sandalye mi? Lamba peruk mu? Dolap bir oda mı? Sanatçının bu çalışması tasarım, sanat ve ürün kavramları arasında hareket ederken aynı zamanda bir ürünün kategorize edilmesinin gerekliliğini sorgular. Sanatçı bu çalışmasını: “Bu çalışma tasarım, sanat ve moda gibi kategoriler arasına yerleştirilmek için tasarlandı. Bir ürünün ne zaman ve niçin belli bir kategoriye dâhil olduğunu sorgular.” şeklinde ifade etmiştir (Berglund, kişisel iletişim, 28 Mart 2020).

Resim 5. Isabel Berglund, She keeps spiders in her pockets, 2011, Hamburg.
(<http://www.isabelberglund.dk/node/35>)

Sanatçı “she keeps spiders in her pockets” adlı örme çalışmasında yine beyaz pamuk iplikle örülmüş, bir kutu içine yerleştirilmiş örümcek ağı benzeri çapraz ipliklerle tutturulmuş etek / elbise tarzında bir giysi yerleştirmiştir (Resim 5). Isabel Berglund’ın bu sanatsal çalışması, tıpkı bir çocuk merakıyla birlikte izleyicileri çarpık oranların, görsel duyu deneyiminin gerekli olduğu küçük renkli evrenlere götürmektedir. Eğitimini triko tasarımı üzerine tamamlayan sanatçının eserlerindeki oran, form ve yerleştirme, izleyiciyi eserler karşısında hayranlık, merak ve sorgulama metaforlarıyla kendine çeker. Ayrıca örme heykelleri ve hareketli enstalasyonları, çocukluk, çatışma, dokuların zıtlığı, büyüleyici ve sürrealist bir etkiyle mekân içinde mekân enstalasyonları hayranlık uyandırır (Carlson, 2011).

Resim 6. Isabel Berglund, Dissolved Into The Fabric, örme çalışması ve detay görünüm.
(<http://www.isabelberglund.dk/node/177>)

Isabel Berglund “Dissolved Into The Fabric” adlı örme enstalasyon çalışması 2009 yılında Cheongju Uluslararası El Sanatları Bienali’nde sergilenmiştir (Resim 6). Bu çalışma, bir metafor oluşturarak, malzeme ve teknik seçimindeki sanatsal yaklaşımını San Smpliciano Manastırının formları ve dokularıyla birleştirerek, kilisede yanan ışıkların gece görüntüsünü diyalog halinde işler. Örme tekniği ile parafinli pamuklu iplik ve metal çerçeve malzemeleri kullanılarak yapılmıştır. Formdaki yaklaşım; örme tekniğinin verdiği yumuşak yüzey dokusu, büyük ve küçük ilmeklerin bir karışımı ile elde edilen kontrollü bir ifadeden, zemine dökülen gevşek, dizginlenmemiş ilmeklerle bir forma geçmesine izin verir. Çalışma, yer çekimine zıt etkiyle yukarıdan aşağı doğru sarkıtılan örme parçalarla çürüyen yok olan yaşamı ve insanlığı temsil etmektedir.

Heykelin form ifadesinde kilisede yanan birçok muma ince bir gönderme içerir. Ayrıca formdaki ifadelerde manastırı çevreleyen duvarlar, kuşkanatları ve rahibelerin başörtüsü de burada yansıtılmaktadır. Sanatçı çalışmasını lacivert, sarı ve bej renklerle birleştirerek temasına uygun olarak tamamlamaktadır.

Isabel Berglund ayrıca birçok sosyal sorumluluk projesi oluşturarak örme sanatını toplum içinde bilinçlendirme sağlayarak önemini vurgulamaktadır. Sanatçı örmenin bir sanat ve tasarım ögesi olarak benimsenmesi için, katılımcılarla iş birliği tasarlama eylemleri oluşturur. Sanatçı bu projelerinin sonucunda; katılımcıların tasarladığı örme tekstil yüzeylerinin hepsini tek parça haline getirerek mekân ve mimaride giydirme enstalasyon çalışmaları olarak halka açık bir şekilde sergilemektedir. Berglund “Monument Of Stitches” adlı sosyal sorumluluk projesinde, örme sınıfında katılımcılarla örme uygulamalarını gerçekleştirirken görülmektedir (Resim 7). Isabel Berglund’ın vurguladığı gibi sanatçı her yaş ve cinsiyetten katılımcılarla örmeyi bir gelenek ve süsleme nesnesinden çıkarıp, sanat ilkeleri ile estetik, tasarımla üretilebilir, malzeme ve teknikle güncel bir yapıya dönüştürmektedir (Berglund, kişisel iletişim, 28 Mart 2020).

Resim 7. Monument Of Stitches – Bir sosyal sanat projesi
(<http://www.isabelberglund.dk/node/130>)

Isabel Berglund 2020 yılının Mart ayında, sanatçı arkadaşı Signe Jais ile birlikte Danimarka Kopenhag Specta galerisinde Resim 8’de yer alan “Interference” isimli bir sergi düzenler. Specta galerisinde bu zaman kadar yaptığı tüm sanatsal örme çalışmalarını sergiler. Sergi 13 Ocak’ta tanımlanan, tüm dünyayı etkisi altına alan ve halen devam eden COVID-19 salgını nedeni ile ziyarete kısıtlanmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020). Sergi çevrim içi olarak devam etmiş ve sanatçı son zamanlardaki çalışmalarının tümünü sosyal medya hesabından, kişisel internet sitesinden yayımlamaktadır (Berglund, kişisel iletişim, 28 Mart 2020). Ayrıca COVID-19 salgını nedeniyle güncel sergilerini internet üzerinden çevrim içi olarak sergilemeye devam etmektedir.

Resim 8. Isabel Berglund, Interference Sergisi, Specta Galerisi enstalasyon görünümü (Sanatçının kendi koleksiyonundan, kişisel iletişim 28. 03. 2020).

Sonuç

Sanat, var oluşundan günümüze kadar toplumların din, kültür, tarih, sosyoekonomik ve politik bileşenlerinin etkisinde kalmıştır. Sanatçı da yapıtını ortaya koyarken bu etkenlerin kaygısında kalmaktadır. Her ne kadar tarih içinde toplumlarda özgürleşme hareketleri gelişse de sanatçının özgün bir yapıt üretmesi bu süreçte Aydınlanma Çağı ile başlar. 19. yüzyılın sonlarına doğru bilim ve endüstrideki gelişmeler modern sanat akımlarının doğuşunu hızlandırır. Özellikle endüstri devriminde elektriğin ve iplik eğirme makinesinin icadı tekstilin gelişimini kırsaldan alıp kente taşımıştır. Bu hızlanmada endüstriyel ürün olarak hızlanan tekstil, geleneksel zanaat yapısını kaybetmeyle yüz yüze kalır. 1919 yılında kurulan Bauhaus Okulu gelişen endüstrinin geleneğe verdiği zararı önlemek için mimari alanda öğrenciler olarak manifesto ile açar. Daha sonra tüm sanat alanlarını etkileyen bu okul sanat ve zanaat kavramlarını benimseyerek yepyeni bir eğitim sistemi ve metodoloji ile farklı disiplinlerden öğrencilerini kabul eder. Tekstil alanında önemli sanatçılar yetiştiren okul, tekstil sanatının doğuşunu tapestry sanatıyla başlatmıştır. Modern sanatın içinde lif sanatıyla öz varlığını sürdüren tekstil sanatı, bugün 21. yüzyıl sanatçılarının yorumuyla farklı bir boyut kazanır. Bugün tekstil sanatının içinde varlığını gösteren dokuma, örme ve dokunmamış (nonwoven) tekstil yapılarının lif sanatı kavramından çıktığı ve sanat içinde özgün yapısını kazandığı görülmektedir. Özellikle plastik ve görsel gibi diğer disiplinlerden sanatların, farklı malzeme ve form eklemeleriyle, örme tekstil yapılarının verdiği geleneksel ve estetik değeri kullanmaktadır. Sanatçıların tekstili malzeme olarak yapıtlarında kullanmaları, sanatta

farklı malzeme arayışları, akım olarak nitelendirilirken; tekstil sanatçıları da örme tekstil yapısı ile plastik sanatların formlarına ulaşarak, sanat yapıtına farklı bir anlam ve boyut katmaktadırlar. Isabel Berglund örneğini ele almaktaki birincil neden ise bir tekstil sanatçısı ve giysi tasarımcısı olan sanatçının, örme sanatını; tekstil sanatı içinde ele alırken tekstil sanat değerine heykel, resim vb. plastik sanat ögesi niteliğini eklemesidir. Böylece sanatçı, örme sanatını farklı disiplinlerle birleştirerek sanat değerini yükseltmekte ve irdelemektedir. Isabel Berglund örme tekstil sanatını, modern sanatın sanat yapıtına eleştiri ve sorgulama imkânı verdiği dönemden, ele aldığı malzeme, form ve teknikteki ayrıcalıklı üslubu ile günümüz 21. yüzyıl dinamiğine taşımaktadır. Bu dinamikle sanatçı yapıtlarını, plastik sanatların çatısı altına taşımakla birlikte tasarım katkısı ve farklı kullanım alanları oluşturarak tasarımlarına ayrıcalık katmaktadır. Son olarak Isabel Berglund, her sanatın kar taneleri gibi ayrı olsa da tek bir zeminde bulunduğu; sanatının, çalışmalarının plastik sanat içinde tüm sanatları kapsadığını belirtmektedir.

Kaynakça

- Akbostancı, İ. (1999). *Plastik Sanatlarda Tekstilin Yeri*. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi.
- Atay, A. (1987). *Örücülük Temel Ders Kitabı*. Milli Eğitim Basımevi.
- Ay, B. (2018). *Sanat Objesi Olarak Tekstil*. Alternatif Yayıncılık.
- Bahriyeli, B. ve Özkendirici, B. (2009). *Örme Teknolojisi*. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Berglund, I. (2011, Aralık 5). *Isabel Berglund*. Isabel Berglund Hakkında. <http://www.isabelberglund.dk/news>
- Carlson, D. (2011, Mayıs 11). *Isabel Berglund's knit universe*. <http://davidreport.com/201004/isabel-berglunds-knit-universe/>
- Carlson, D. (2011, Mayıs 15). *She Keeps Spiders In Her Pockets*. <http://davidreport.com/201105/spiders-pockets/>
- Cheongju Craft Biennale (2019). *The Invited Country Exhibition Dissolved Into The Fabric-*. Google Arts & Culture. <https://artsandculture.google.com/exhibit/the-invited-country-exhibition%C2%A0/OAKyAwWfZYrTLQ>
- Ersoy, A. (2016). *Sanat Kavramlarına Giriş*. Hayalperest Yayınevi.
- Isabel Berglund [@isabel_berglund]. *İleti [Instagram hesabı]*. Instagram. Erişim Tarihi: 5 Mart, 2020, https://www.instagram.com/isabel_berglund/
- Kamışlı, E. (2019). Spiritüalite, Soyut Sanatın Doğuşu: Hilma Af Klint ve Emma Kunz. *Sanat Dünyamız*, (168), 45. Yapı Kredi Yayınları.

- Lewitt, S. (1967). Paragraphs on Conceptual Art. Alberro, A. (Ed.), *Conceptual Art: A Critical Anthology* içinde (12-20). MIT.
- Lotus Education & Arts Foundation. (2017). Başlık: Isabel Berglund Home Mask Relations – A Social Art Project. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=5wv7vjSQGFo>
- Ruhrberg, K. Honnef, K. Fricke, C. ve Schneckenburger, M. (2005). *Art of the 20th Century*. Taschen GmbH.
- Sculpture, M. (2015, Haziran 5). *Isabel Berglund*. https://marthassculpture.wordpress.com/2015/04/05/isabel-berglund/#_ftn1
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2003). *Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- T.C Sağlık Bakanlığı. (2020, Temmuz 20). *Covid Nedir?* <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html>
- Yetik, S. (2009). *20 ve 21. Yüzyılda Türk Resim Sanatında Tekstil Etkisi*. Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Ana Sanat Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.